

Організація бібліотечного середовища

За матеріалами
обласного круглого столу
м. Кузнецовськ,
31 травня 2016 року

Рівненське обласне відділення Української бібліотечної асоціації

Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека

Організація бібліотечного середовища

За матеріалами обласного круглого столу
м. Кузнецовськ, 31 травня 2016 року

УДК 024-053.9
ББК 78.38

Організація бібліотечного середовища : за матеріалами обл. круглого столу, м. Кузнецовськ, 31 трав. 2016 р. / Рівнен. обл. від-ня Укр. бібл. асоц., Рівнен. обл. універс. наук. б-ка ; упоряд.: Ступницька С. П., Волян Н. П. ; ред. Л. Г. Сахнюк ; відп. за вип. Промська О. Л. – Рівне, 2016. – 46 с.

Збірник містить матеріали виступів за круглим столом, що відбувся у міській публічній бібліотеці м. Кузнецовськ 31 травня 2016 року. Своїм досвідом ділилися бібліотечні працівники Кузнецовської міської публічної бібліотеки, Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки, Рівненської обласної бібліотеки для молоді, Зарічненської, Острозької, Рокитнівської, Сарненської ЦРБ, та бібліотеки села Немовичі Сарненського району.

Виступи були присвячені інноваціям в організації бібліотечного простору для більш якісного обслуговування різних категорій і вікових груп користувачів та покращення іміджу бібліотек.

Цей досвід буде корисним для бібліотечних фахівців книгозбірень різних систем і відомств, викладачів та студентів бібліотечних спеціальностей, урядовців, зокрема працівників відділів та управління культури, представників недержавних організацій, громадськості, яка зацікавлена у розвитку бібліотечної справи на Рівненщині.

ЗМІСТ

Власова С. М. Організація комфортного бібліотечного середовища в Кузнецовській міській публічній бібліотеці.....	6
Волкова С. О. Просторове зонування бібліотечного приміщення: на прикладі відділу обслуговування документами іноземними мовами в Рівненській ОУНБ.....	8
Кравченко С. В. Бібліотека як «третє місце» або нові реалії бібліотечного простору.....	11
Курач І. І. Ефективне використання приміщення бібліотеки для обслуговування користувачів різного віку.....	14
Жданюк Н. В. Дім, в якому живе книга, має бути комфортним: з досвіду роботи Заріченської центральної районної бібліотеки).....	15
Федорчук І. В. Нові функції бібліотеки – виклик для зміни середовища (на прикладі Острозької центральної районної бібліотеки).....	17
Скаковець Т. Є. Організація бібліотечного простору в пристосованих приміщеннях: з досвіду Рокитнівської ЦРБ.....	19
Мамонець Н. П. Зонування бібліотечного простору для розвитку освіти та активностей дорослих у Сарненській ЦРБ.....	21
Жук Л.С. Формування бібліотечного середовища для задоволення потреб різних груп користувачів в малих населених пунктах.....	24
Додатки	
Програма круглого столу «Організація комфортного бібліотечного середовища» 31 травня 2016 року.....	27
Рекомендації круглого столу «Організація комфортного бібліотечного середовища».....	28

ОРГАНІЗАЦІЯ КОМФОРТНОГО БІБЛІОТЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА В КУЗНЕЦОВСЬКІЙ МІСЬКІЙ ПУБЛІЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

*Власова С. М., директор
Кузнецовської міської публічної бібліотеки*

Кузнецовська міська публічна бібліотека (КМПБ) має розгорнуту структуру, в складі якої є три відділи обслуговування, що розміщені в окремих приміщеннях і забезпечують бібліотечне обслуговування громад мікрорайонів міста.

2015 рік став знаковим у діяльності книгозбірень Кузнецовська: відділ обслуговування мікрорайону Будівельників (перша бібліотека міста) був переведений з пристосованого приміщення у житловому будинку з площею 50 м² в іншу будівлю у центрі міста, площею – 189 м². У 2008 р. було перевезено також відділ обслуговування юнацтва (мікрорайон Вараш). Якщо раніше площа складала 64 м², то в новому приміщенні – 254 м². Наразі вирішується питання виділення коштів на ремонт центрального відділу обслуговування.

Такі позитивні зміни та покращення бібліотечного обслуговування жителів міста стали можливими завдяки вдалій адвокаційній кампанії міської бібліотеки: неодноразові звернення користувачів до міського голови, клопотання адміністрації закладу, турбота влади та підтримка депутатів міськвиконкому. Не останню роль відіграли громадські обговорення «Якою має бути бібліотека міста?», які впродовж 2012 року проходили в Рівненській області.

Отримавши нові приміщення та здійснивши ремонтні роботи, бібліотечний колектив спрямував свої зусилля на організацію сучасного бібліотечного простору з урахуванням потреб жителів та викликів суспільства. Модернізація простору потребувала вирішення питання зонування приміщень, дизайну інтер'єру та створення віртуального середовища.

Відділ обслуговування юнацтва КМПБ охоплює бібліотечним обслуговуванням три навчальні заклади, відповідно головною користувачською аудиторією бібліотеки є учнівська молодь. Для своїх відвідувачів бібліотекарі організували єдиний простір з відкритим бібліотечним фондом, який об'єднав абонемент та читальний зал. Просторе і світле приміщення приваблює контрастом інтер'єру – білі стіни та темні меблі. У відділі виділені певні зони для користувачів. Зручні крісла та диванчики, сучасні столики стали улюбленим місцем для групових занять, спілкування, відпочинку та читання молоді. При формуванні предметно-просторового середовища для дітей були враховані мобільність, швидка зміна середовища за допомогою ігрових конструкцій, модулів та наявність розвиваючих ігор, які користуються популярністю у малечі.

Бібліотечне приміщення мікрорайону Будівельників вирізняється оригінальним естетичним оформленням, незвичними деталями інтер'єру – тематичними книжковими інсталяціями, наявністю арт-майданчика для демонстрації творчих доробків містян і не тільки. Доступність бібліотеки для мало мобільних громадян забезпечує сучасний пандус.

Формуючи комфортне середовище бібліотекарі прагнули зробити його не тільки відкритим, але й цікавим. Розміщення книжкових стелажів та меблів, розташування виставкових конструкцій та відкритих полиць, створення затишних місць для читання наодинці чи відпочинку за кросвордом, грою в шахи, перегляд «свіжих» номерів журналів і газет: маленькі столики, які в залежності від потреби міняють конфігурацію, крісла, дивани.

Важливого значення набуло інформаційне наповнення як інтер'єру, так і екстер'єру бібліотечних приміщень.

Ефективно використовуються вітрини, де розміщуються нові книги, періодичні видання, які привертають увагу читачів і потенційних відвідувачів. У бібліотечному просторі розміщені плакати, буклети, закладки про нові книжкові новинки та бібліотечні послуги.

Щоб вести постійний діалог з читачем, відстежувати його потреби, в бібліотеці оформлені куточки: «Враження», «Творчість наших читачів», «Зона релаксації», «Народознавчий», «Букросинг». Діє так звана «стіна зворотного зв'язку» – конструкція, на яку кріпиться лист ватману, де читачі можуть записати побажання, щось намалювати та спілкуватися як з бібліотекарем, так і один з одним.

Постійним інтересом у відвідувачів користуються «книжкові розвали», які викладаються у певних місцях. Переглядаючи літературу на таких розвалах, читач знаходить не тільки цікаве видання, але й цікавого співрозмовника, який вже читав цю книгу.

У всіх залах бібліотеки діє Wi-Fi, створені всі зручності для того, аби тут можна було б не тільки читати, але й подивитися фільм, послухати музику, пограти в ігри, почитати електронні книги, попрацювати за комп'ютером.

Якісні зміни, що відбулися у бібліотеці, дозволили залучити нові групи користувачів, збільшити час перебування в бібліотечно-книжковому середовищі. Більш відвідуюваною стала бібліотека людьми з обмеженими можливостями. У результаті багаторічної співпраці з клубом «Прометей», який об'єднує таких осіб, збільшилась кількість «прометеївців», що користуються бібліотечними послугами. Завдяки волонтерській допомозі люди на візках частіше відвідують бібліотеку та приємно проводять час, спілкуючись один з одним.

Розширення та зонування бібліотечних приміщень сприяли впровадженню нових бібліотечних послуг, орієнтованих на певні користувацькі групи.

У визначені дні в стінах книгозбірні збираються люди, які цікавляться виробами ручної роботи (hand-made). Під час майстер-класів вони опановують різні техніки прикладного мистецтва: виготовляють ляльки-мотанки, прикраси для волосся, малюють, та ін.

Популярним стало відвідування майстер-класів з пісочної анімації. Ця технологія також використовується для створення сюжетів про книги, які популяризуються через соціальні мережі.

Бібліотека стала місцем зустрічей соціально активних літніх громадян Кузнецовська. Саме тут вони збираються для засідань за чаєм, літературних зустрічей, стають учасниками бібліотечних імпрез, опановують комп'ютерну грамотність.

Сьогодні книгозбірня працює в інтересах громади і стала місцем зустрічі ініціативних груп мікрорайонів міста, які вирішують питання створення та функціонування об'єднання співвласників багатоповерхових будинків. Інформаційна підтримка, доступ до ресурсів та сервісів електронного урядування допомагають громаді ефективніше вирішувати питання життєдіяльності.

Формування бібліотечного простору неможливе без віртуального середовища, яке є місцем спілкування бібліотекаря і читача, має безліч можливостей для популяризації книги і читання, сучасних бібліотечних послуг, пропонує інструменти для залучення нових відвідувачів та взаємодії з інтернет-аудиторією засобами фото-, відео-, аудіоресурсів.

Бібліотека підтримує офіційний веб-сайт (<http://kuzneclib.in.ua>) та розвиває на його основі електронні бібліотечні послуги, літературний («Літературна палітра») та краєзнавчий («Від Вараша до Кузнецовська») блоги, активно спілкується з користувачами на сторінках різних (6) соціальних платформ.

ПРОСТОРОВЕ ЗОНУВАННЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРИМІЩЕННЯ: НА ПРИКЛАДІ ВІДДІЛУ ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОКУМЕНТАМИ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ В РІВНЕНСЬКІЙ ОУНБ

*Волкова С. О., завідуюча відділом
РОУНБ*

*«Головна функція бібліотеки нового формату – надати відвідувачам простір, обладнання і ноу-хау, а далі вони самі зможуть вирішити, що із цим робити»
Карі Лямся, директор Хельсінкської бібліотеки № 10*

Швидкий розвиток технологій радикально трансформує звичайні предмети та публічний простір і навіть такі, здавалось би, консервативні інституції, як бібліотеки, все швидше змінюються до невпізнання. Вони приймають виклики часу і перетворюються на високотехнологічні медійні центри. На запитання «Навіщо приходити до бібліотеки, якщо прочитати практично все можна в Інтернеті?» працівники книгозбірні відповідають новими несподіваними ідеями, зокрема розумною організацією роботи шляхом реалізації просторової концепції.

Ідея поділу бібліотечного простору на зони не нова, вона базується на досвіді й практичних розробках датських фахівців, які представили модель трансформації бібліотеки з пасивної колекції документів на активний простір щодо навчання, зустрічей, отримання інформації.

Питання реорганізації роботи відділу обслуговування документами іноземними мовами постало давно, бо на досить невеликій площі у 150 м² розміщався застарілий документний фонд у 12 тисяч примірників, парк технічного обладнання (інтерактивна дошка, сім комп'ютерів, телевізор, копіювально-друкувальна техніка). Під проєкти Гете-Інституту («Бібліотека-партнер Goethe-Institut: Мова. Культура. Німеччина») та Посольства США в Україні («Вікно в Америку») був виділений окремий простір, що унеможливило задоволення стрімко зростаючих інформаційно-бібліотечних, освітніх та дозвіллевих потреб користувачів відділу. В зв'язку з цим було вирішено провести необхідну трансформацію бібліотечного простору і його дизайнерського оформлення. Для цього необхідно було:

- звільнити відділ від застарілого фонду та організувати відкритий доступ до книжкової колекції;
- провести функціонального зонування внутрішнього бібліотечного простору відділу;
- створити зони групової та індивідуальної роботи (зони для творчості, різноманітних культурних заходів, виставок, зони релаксації);
- виявити можливості мобільної і функціонально-динамічної трансформації простору;
- придбати різноманітні та зручні ергономічні меблі;
- здійснити художньо-дизайнерське оформлення різних бібліотечних зон з урахуванням їх функціонального призначення.

Тобто постала задача створити у відділі гнучкий фізичний простір, який би мав якості трансформера і легко змінювався. Потрібно було спрогнозувати це в організації роботи відділу.

Така трансформація потребувала немалих коштів. Шанс на реалізацію цього задуму з'явився завдяки грантам, які майже щороку виділяє Посольство США в Україні на розвиток центру «Вікно в Америку».

Протягом двох років у відділ були придбані:

- яскраві сміливі меблі, які створили комфортні місця для колективної та індивідуальної роботи і відпочинку;
- мобільні стелажі – невеликі за габаритами з фронтальною виставковою зоною, стильні виставкові;
- модернізовані комп'ютери та Laptops (вісім одиниць), що створили додаткові місця для відвідувачів і для працівників;
- точка доступу до бездротового інтернету Wi-Fi;
- копіювально-друкувальна техніка нового покоління;
- добірка сучасних ігор, як важливий інформаційний ресурс для навчання, особистого розвитку, відпочинку, розваг дитячої та підліткової аудиторії;
- техніка для мультимедіа-зони та зони відпочинку (телевізор із смарт-технологіями, інтерактивна дошка, фототехніка, iPads, Kindles).

Завдяки цьому у відділі вдалося змінити не тільки дизайн меблів, але й функції персоналу. У користування відвідувачам надано мобільні меблеві блоки, які можна пересувати і комбінувати, сучасно обладнані місця доступу до Інтернету та зони Wi-Fi, спеціальні технічно облаштовані місця для зустрічей та обговорень.

В результаті такої глобальної трансформації з'явився новий «гнучкий» простір, поділений на декілька зон, що дозволило створити оптимальні умови співіснування різних груп користувачів.

Що передбачає кожен з цих «просторів» розумної організації праці?

З урахуванням практичної доцільності відділу було створено п'ять зон.

Зона отримання інформації та навчання.

В цій зоні користувачам надаються консультації з доступу до інформації через електронні бази даних відділу, мережу Інтернет, eLibrary USA, яка є центральною електронною бібліотекою з найновішою та найактуальнішою інформацією. Тут відвідувачі можуть використовувати власні портативні комп'ютери, користуючись місцями для підключення до локальної мережі та Інтернету.

Водночас ця зона є територією, де розміщений фонд, який є базою для отримання знань, зокрема тут представлено колекцію інформаційних ресурсів (книги, документи CD-формату, відео тощо).

Зручно розміщений фонд повністю відкритий для відвідувачів, що дозволяє користувачу бути вільним у виборі книги, нової, цікавої і рейтингової.

У цій зоні, активній, рухомій і відкритій, представлено всі тематичні напрямки роботи відділу. Реклама, виставки, зона цифрових ресурсів, інтегрована з традиційними навчальними документами, добіркою електронних матеріалів з фонду бібліотеки (електронні навчальні посібники, звукові і музичні файли, колекції відеофільмів).

Тут також знаходиться центр для опанування та використання ІТ-навичок та Wi-Fi зона. Сім комп'ютерних місць, три Laptops та три iPads доступні для будь-якого відвідувача відділу. Ця зона є простором для створення презентацій, проведення досліджень, написання наукових робіт. Це також робоча база для працівників відділу.

Зона спілкування.

Оскільки бібліотека завжди є місцем комунікацій, в ній обов'язково мають бути створені умови для зустрічей, відкритих дискусій, обговорень, відзначення подій. Ця зона є найактивнішою у відділі. Засідання English Club та Deutsch Klub, заняття з іноземних мов для дітей, презентації, тренінги, семінари, майстер-класи – перелік лише деяких заходів, які тут відбуваються.

Слід зазначити, що в зоні розташована інтерактивна дошка, отже ведеться і віртуальне спілкування. Для певного кола відвідувачів організуються скайп-конференції, вебінари, скайп-зв'язки та консультації. Тут користувач у відповідності до

своїх професійних та вікових особливостей може задовольнити різноманітні потреби в інформації, знаннях, спілкуванні.

Це місце можна сьогодні позиціонувати і як коворкінг спейс (co-working колективна робота), тобто простір, організований спеціально для тих людей, хто любить займатися громадською діяльністю і шукає однодумців для реалізації своїх ідей. Тут збираються творчі, перспективні та ініціативні люди, готові ділитися думками, зокрема представники Рівненської міської фундації регіональних ініціатив – центру з підтримки молодіжних організацій та підготовки молодих лідерів в Україні. Свої щоквартальні зустрічі вони проводять саме в нашому відділі.

Зона релаксації.

Відвідувачі у цій зоні мають змогу розслабитись в приємній атмосфері, послухати розповідь про події, що відбуваються у відділі, поспілкуватись в неформальній обстановці. Це простір, де можна переглянути відеофільм (їх у фонді майже двісті одиниць), почитати книгу або проглянути контент електронної читанки Kindle. Комфорт і функціональність тут гарантовані завдяки наявності зручних м'яких меблів, вільній зоні Wi-Fi, що відрізняється стабільністю підключення і високою швидкістю. Це зручно і вигідно – у приміщенні є все необхідне для роботи та відпочинку.

Взагалі це зона особливого комфорту, де ніхто не обмежує відвідувачів за родом діяльності чи віковими ознаками тощо, тому кожен може відчувати себе як вдома. Велика добірка настільних англійських ігор – теж ідеальний варіант дозвілля. Twister, Monopoly, Scrabble, Activity, Alias, Sequence, Dixit – це неповний перелік найпопулярніших розваг в цій зоні, в які грають не тільки діти, а й дорослі. Допомогає розширити читацьку аудиторію зони і ляльковий театр. З його героями діти вивчають іноземні мови, самі ставлять невеличкі вистави, що створює для них атмосферу свята.

Технічна зона.

Для комфортної роботи персоналу відділу і користувачів організована технічна зона. Це копіювально-друкувальна техніка нового покоління (принтери – кольоровий і 3D-принтер, сканер, інтерактивна дошка).

Проектна зона.

Стильно і привабливо виглядає зона проектів «Бібліотека-партнер Goethe-Institut: Мова. Культура. Німеччина» та «Вікно в Америку», завдяки яким є змога запроваджувати інновації та експериментувати. Це комфортне середовище також створює гнучкий простір для оптимальних умов співіснування різних фахових груп користувачів.

Усі зони є різними за оформленням і характером. Наприклад зону релаксації прикрашають виконані на холсті світлини, на яких зображені найвідоміші американські міста: Бостон, Чикаго, Лос-Анджелес, Даллас, Детройт. Вони не лише прикрашають інтер'єр, але й виконують країнознавчо-пізнавальну функцію. Жалюзі та ширми із зображенням американської символіки (фрагменти найвідоміших американських міст Нью-Йорк, Лас-Вегас) слугують наочним фоном при проведенні заходів і надають додаткову мобільну можливість розділити приміщення відділу на відповідні зони. Все це дозволяє створювати доброзичливу атмосферу та надавати сучасні послуги, що приваблює до бібліотеки нових користувачів.

Дворічна практика роботи в просторі, що поділений на умовне гнучке зонування, довела, що це є потужним інструментом, за допомогою якого ми отримали змогу залучити нових відвідувачів. Зонування дозволило кожному з них знайти свій куток і простір у відділі, де він отримав можливість обрати, як йому проводити час: чи наодинці із собою, чи разом з іншими і знайти заняття до душі. Діти та підлітки можуть знаходитися в ігровій зоні, а їхні батьки обирають книги і заняття для себе. Працівники відділу отримали можливість сконцентруватися на виконанні своїх основних

бібліотечно-інформаційних обов'язків, модернізуючи їх з урахуванням створення нових високотехнологічних умов праці, виконуючи їх цікаво, професійно і нестандартно.

Сьогодні відділ перестав бути сховищем для книг, а перетворився на безмежний затишний комфортний простір, де кожний член міської громади може провести свій вільний час з користю. Сподіваємось, що наш досвід буде корисним і для інших бібліотек.

Література:

1. Laerkes Jakob. [The four spaces of the public library](http://blogs.ifla.org/public-libraries/author/jakob/) [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://blogs.ifla.org/public-libraries/author/jakob/>.
2. Gillen, N. M. The Future Workplace, Opportunities, Realities and Myths: A Practical Approach to Creating Meaningful Environments/ J. Worthington. Reinventing the Workplace/ – 2nd ed., pp. 61–78. – Oxford: Architectural Press, 2006.
3. Davis M. C., Leach, D. J., Clegg C. W. The Physical Environment of the Office: Contemporary and Emerging Issues/ G. P. Hodgkinson & J. K. Ford (Vol. 26, pp. 193–235). – Chichester, UK: Wiley, 2011.
4. Zoning. How to use zoning to organize staff members, maximize child engagement, and run a more efficient preschool classroom [Електронний ресурс]. – Режим доступу – http://depts.washington.edu/hscenter/sites/default/files/01_15m_inclusion_inservice/06_zoning/documents/zoning.pdf.
5. Інноваційна діяльність в бібліотеках [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://zamb.zp.ua/node/1094>.

БІБЛІОТЕКА ЯК «ТРЕТЄ МІСЦЕ» АБО НОВІ РЕАЛІЇ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ

Кравченко С. В., завідувач відділом організаційно-методичної роботи та зв'язків з громадськістю РОБМ

З настанням ери інформаційних технологій та масової культури бібліотека як соціальний інститут отримала серйозний виклик у вигляді величезної кількості каналів електронної комунікації, за допомогою яких сучасна людина може отримати повну, і що важливо, оперативну інформацію з питання, яке її цікавить. Мешканці міст, особливо молодь, все рідше ходять до бібліотеки старого формату. Для бібліотеки вже недостатньо мати будівлю з чудовою архітектурою і тишу в залах для своїх читачів. Для залучення відвідувачів, спілкування між ними бібліотеці потрібно поєднати функції музею, картинної галереї, театру/кінотеатру і книгозбірні в одній будівлі, змінити традиційний простір, враховуючи нові потреби читачів. Таким чином бібліотека стає своєрідним центром освіти і культури, так званим «третьім місцем».

Це поняття було введено американським соціологом і урбаністом Реєм Ольденбургом. Його концепція передбачає створення міського середовища, що стоїть на трьох китах – дім, робота і «третьє місце», яке має стати джерелом соціальних чудес в досяжних межах для місцевої громади. В такому місці зручно проводити ділові зустрічі, майстер-класи, навчання іноземним мовам, організувати дозвілля, заняття улюбленим хобі, влаштовувати кіноперегляди. Також тут можна випити гарячі або прохолодні напої, по'їсти щось зі снекового автомата (печиво, шоколадки). Саме таким «третьім місцем» може стати бібліотека як культурний центр тяжіння мешканців і гостей того чи іншого населеного пункту.

Виходячи з того, що урбанізація охоплює все більшу територію країн, постійно зростає і число молодих людей, які навчаються у вищих навчальних закладах або підвищують свою кваліфікацію. Для цього потрібно місце для занять і доступ до інтернету, що для чималої кількості молоді не завжди можливо організувати вдома. То-

му сучасні публічні бібліотеки все частіше стають саме тим «третім місцем», місцем зустрічі або другим домом не тільки для студентів, але й, наприклад, для мігрантів, біженців і навіть туристів.

До речі, концепція використання бібліотек в якості «вітальні в межах міста» вперше була запропонована в дизайнерських рішеннях скандинавських бібліотек понад сорок років тому, у 70-х роках минулого століття. Архітектори намагалися задовольнити вимоги відвідувачів, які хотіли побути в бібліотеці довше, випити кави, поспілкуватися з іншими користувачами, послухати денні концерти або взяти участь у засіданнях читацьких клубів. Так архітектурна ідея перетворилася в соціальну концепцію «третього місця», де бібліотека грає вирішальну роль.

Сьогодні на перший план виходить проблема організації бібліотечного простору з різноманітними відкритими зонами. Холи бібліотек зі звичайної інформаційної зони все частіше перетворюються на зони відпочинку, де читач одночасно дізнається про нові для себе відомості та відпочиває в бібліотечних арт-кафе або шоколатеріях. Це може відбуватися за рахунок скорочення приміщень, заставлених стелажми і полицями з книгами.

Робочі столи та кафедри бібліотекарів теж повинні поступово зникати. Система самообслуговування, яка вводиться в сучасних бібліотеках завдяки RFID-технології безконтактної ідентифікації, поступово звільняє бібліотекарів від повсякденної рутинної праці. Тепер вони можуть приділяти більше часу своїм користувачам – організовувати цікаві тренінги, творчі воркшопи (WorkShop), арт-майстерні з хендмейду (HandMade – ручна робота), автограф-сесії на презентаціях книг, роботу читацьких клубів тощо. В бібліотечних фойє, рекреаційних зонах тепер можна, сидячи в кріслах, переглядати періодику, новинки літератури, здійснювати пошук в інтернеті за допомогою технології бездротового доступу WI-FI. Хтось приходить до бібліотеки, щоб знайти в інтернеті роботу або переглянути списки служби знайомств. Деякі бібліотеки дозволяють своїм користувачам принести з собою їжу, щоб підкріпитися, безалкогольні напої тощо.

У такому «третьому місці» поєднуються простір – реальний та віртуальний на фоні кардинальної зміни способу життя, спричинений бурхливим розвитком інформаційних технологій. Для користувачів бібліотека стає притулком, якого в своїй місцевості більше ніде не знайти. Тому дуже важливо, що саме молодь добре і легко почувається в тих бібліотеках, де до неї ставляться з повагою, якої ні в яких інших громадських місцях їй не надають.

В Рівненській обласній бібліотеці для молоді велика увага приділяється використанню холу і вестибюлів як внутрішнього візуального простору, якомога зручнішого для користувачів. Привабливий візуальний ряд зустрічає відвідувача молодіжної бібліотеки буквально з порогу, адже при вході, у вестибюлі розміщено сучасний рекламний Х-банер-павук з початковою інформацією про бібліотеку. Перспектива холу бібліотеки вводить читача в інформаційно-довідкову зону бібліотеки, де розміщені читацькі каталоги та картотеки, крім того в цьому місці зосереджена мультимедійна зона для показу відео.

Тут з 2011 р. організовано демонстрацію мультимедійних матеріалів, створених з метою популяризації творчих акцій та ресурсів книгозбірні, книги та читання, світової культурної спадщини, висвітлення значущих подій та особистостей в історії України. Читачі, які вперше прийшли до бібліотеки, відразу бачать в холі великий екран LCD-телевізора з високоякісним зображенням, що свідчить про статус бібліотеки, як сучасного закладу високого рівня.

Не менш важливим елементом віртуально-мультимедійного сервісу для користувачів книгозбірні стала організація хостингу в локальній мережі бібліотеки,

який надав змогу оперативно демонструвати тематичні покази відео у створеній зоні безпосередньо під час проведення масових заходів.

Кожного року бібліотекою проводяться екскурсійні тижні, декади, місячники у весняно-літній та осінній періоди, під час яких сотні школярів та студентів міста Рівне мають змогу ознайомитися з ексклюзивною мультимедійною продукцією книгозбірні. Так щомісячно оновлюються інтерактивні мультимедійні презентації з нелінійною структурою «Український календар», які створені за допомогою веб-сервісу Prezi. Щорічно за підсумками обласного конкурсу «Краща книга Рівненщини» створюється віртуальна виставка-подорож «Літературні імена Рівненщини». Нещодавно започаткована серія віртуальних art-подорожей «Європейські студії» з метою залучення молоді міста до геніальних творців європейської культури, зокрема, В. Шекспіра – «Шекспір і старовинні англійські гравюри» та М. Буонарроті – «Світ божественного Мікеланджело», «Титанічні образи Сикстини».

Окремо слід зазначити екранізацію автобіографічної книги патріарха сучасної української літератури Ю. Андруховича «Лексикон інтимних міст», яка дозволила створити музично і графічно насичений відеоролик «Юрій Андрухович. Містами Європи». Створення таких високоякісних мультимедійних продуктів стало можливим завдяки використанню відповідних програм: відео-редакторів Camtasia Studio та Windows Movie Maker.

Всі створені мультимедійні матеріали постійно демонструються відвідувачам бібліотеки і розміщуються на сайті бібліотеки (<http://yunilibr.rv.ua/>) та каналі відеохостингу YOUTUBE (<https://www.youtube.com/user/RivneYunilibr>).

В 2013 р. в холі бібліотеки з'явилась нова форма візуалізації творчих акцій бібліотеки – предметно-книжкові відеоінсталяції, які являють собою синтез традиційної книжкової виставки та музейної експозиції з додаванням елементів світлової реклами та відео. Такий підхід допомагає користувачеві, що приходить до бібліотеки, усвідомити, що сучасна молодіжна бібліотека крокує в ногу з часом і не зупиняється на досягнутому.

З метою створення привабливого для читача, цілісного образу бібліотеки восени 2014 р. було виготовлено великоформатні кольорові постери (інфографіка, фотоколаж) в стилі виставки-реклами за допомогою безкоштовного онлайн-сервісу easel.ly (<https://www.easel.ly>). Вони були розміщені навпроти інформаційно-довідкової зони бібліотеки. Постери презентували досягнення бібліотеки за певний проміжок часу, знакові соціокультурні акції бібліотеки, відомих в Рівному та за його межами колишніх читачів книгозбірні та ін.

Партнерами в реалізації ідеї виступили ряд рівненських рекламно-поліграфічних фірм та торгово-сервісний центр «TERRA».

Протягом останніх двох років створену інформаційно-рекреаційну зону бібліотеки відвідали майже 5000 користувачів, зокрема, до 700 відвідувачів – це організовані групи школярів та студентів м. Рівне під час проведення екскурсій та масових заходів, а також щоденні відвідувачі бібліотеки (10 % від числа всіх відвідувань бібліотеки або до 4000 відвідувачів). Підрахунки приблизні, адже детальний моніторинг не проводився. Мультимедійні матеріали, які розміщені на сайті бібліотеки та бібліотечному каналі відеохостингу YOUTUBE, переглянули за останні два роки до 1200 віртуальних користувачів.

Планується і надалі створення високоякісних мультимедійних матеріалів із залученням нових програмних продуктів. Буде продовжено серію віртуальних art-подорожей «Європейські студії», щорічну віртуальну виставку-подорож «Літературні імена Рівненщини», «Український календар» тощо.

При наявності відповідного фінансування можливе розширення інформаційно-рекреаційної зони бібліотеки, яке може дозволити підсвітити визначені просторові зони за допомогою світлодіодних світильників. Можлива і модернізація мультимедійної зони, яка передбачає збільшення площі екрана телевізора до 60, що значно розширить візуальні можливості відеоматеріалів, які демонструються.

Сьогодні, завітавши в бібліотеку, користувачі шукають більше ніж книгу, яку вони вже давно можуть знайти в інтернеті чи купити в книгарні, вони хочуть унікальний і корисний досвід читача, побудований навколо бібліотекаря та його послуг.

Отже через створену інформаційно-рекреаційну зону бібліотека не лише забезпечує своїх користувачів максимальним об'ємом інформації з вільним і рівним доступом до неї, але й створює комфортне інтелектуальне середовище, здатне залучати і виховувати нові покоління читачів. А це і є головною цінністю бібліотеки.

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ПРИМІЩЕННЯ БІБЛІОТЕКИ ДЛЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ РІЗНОГО ВІКУ

*Курач І. І., директор
Володимирецької ЦСПШБ*

Володимирецька ЦРБ розташована в триповерховій будівлі в центрі міста. Зручне територіальне розміщення бібліотеки поряд з навчальними закладами, соціальними установами, торговими центрами, дозвілєвими локаціями сприяють підвищеній відвідуваності бібліотеки різними віковими і соціальними категоріями мешканців територіальної громади. Бібліотечний простір формується з врахуванням потреб користувачів та намірів їх відвідування. Вільний доступ і зонування – саме ці принципи лягли в основу реконструкції фізичного простору бібліотеки. Бібліотека – є центром соціальної взаємодії місцевої громади, пропонуючи користувачам простір для навчання, спілкування та відпочинку.

Частину читального залу обладнано як мистецьку зону: поруч з красназавчим куточком облаштоване місце для тематичних експозицій декоративно-ужиткового мистецтва жителів територіальних громад району, великодніх виставок, виставок картин, живопису місцевих авторів.

Впровадження сучасних технологій в практику роботи бібліотеки сприяло підвищенню рівня комфортності обслуговування та якості бібліотечних послуг. І дорослі, і школярі можуть навчатися та вдало серфінгувати в інтернет-просторі завдяки бібліотечному інтернет-центру. Обладнані робочі місця, які включають комп'ютер, сканер, принтер, чудово гармонують поряд з виставками сучасних рейтингових книг. Комп'ютерні місця облаштовані гарнітурою, що дозволяє читачу «усамітнитися» та не заважати іншим відвідувачам. По всій бібліотеці діє Wi-Fi.

У центрі уваги бібліотекарів – відвідувачі з особливими потребами, для яких передбачений окремий зручний вхід у приміщення центральної районної бібліотеки, облаштований пандусом та кнопкою виклику бібліотекаря. Для таких людей виділено окреме комп'ютерне місце з підключенням до Інтернет.

Інформаційну зону для відвідувачів облаштовано в компактному холі бібліотеки та на міжсходиноквих площадках. Інформаційні стенди знайомлять з правилами користування бібліотекою, її ресурсами та послугами, оголошеннями про масові заходи.

Бібліотечне середовище дитячої книгозбірні створює надзвичайну ауру добра та уваги. Стіни кімнат прикрашені сюжетами з дитячих книг, бібліотечні меблі складаються з невисоких за розмірами стелажів-шаф, що дозволяє дітям молодшого віку само-

стійно дістати з полиць улюблені книги. Торці книжкових стелажів пофарбовані у різні кольори, книжкові шафи прикрашені малюнками книжних персонажів.

Незмінним атрибутом дитячих зон є спеціальні полиці з м'якими іграшками, ляльками, машинками. Театральна ширма лялькового гуртка стала частиною інтер'єру бібліотеки і активно використовується юними відвідувачами для гри.

Розвитку творчих здібностей дітей, цікавому проведенню часу сприяють зони для гри, занять та читання. Скласти пазли та леґо можна з друзями за зручними столиками, помалювати за мольбертом у куточку юного художника, погортати сторінки обраної книги на диванчику, м'якому килимку, зручному стільчику в одному просторі, не заважаючи один одному.

Бібліотека стала місцем відпочинку дітей і батьків. Тут можна залишити дитину для занять, подивитися лялькову виставу, або улюблені мультфільми.

Популярне місце в центральній районній бібліотеці – полиця буккросинґу. Тут часто можна зустріти відомих краян та молодь міста. Кожен відділ бібліотеки обладнаний стаціонарним телефоном. Читачі мають змогу отримати необхідну інформацію в телефонному режимі. Зручне географічне розташування бібліотеки в селищі, комфортне середовище і зручні умови роботи читачів і бібліотекарів створюють атмосферу довіри, забезпечують популярність бібліотеки у громади.

ДІМ, В ЯКОМУ ЖИВЕ КНИГА, МАЄ БУТИ КОМФОРТНИМ: З ДОСВІДУ РОБОТИ ЗАРІЧНЕНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАЙОННОЇ БІБЛІОТЕКИ

*Жданюк Н.В., директор
Зарічненської ЦСПШБ*

Зарічненська центральна районна бібліотека – це сучасний, комфортний, технічно-інформаційний центр, що має ресурси для забезпечення навчання, роботи, самоосвіти, а також дозвілля місцевої громади.

Приміщення бібліотеки має площу 250 кв. м², з них 180 кв. м² відведено для обслуговування користувачів. Інтер'єр бібліотеки облаштовано таким чином, що він приваблює, запрошує, допомагає зосередитись і в той же час викликає почуття захищеності та спокою наших користувачів.

Переступивши поріг бібліотеки, відвідувачі приємно вражені затишним, просторим холлом, в якому можна зустрітись з друзями та колегами по роботі, а також дізнатися про нову інформацію з життя бібліотеки у спеціально відведеному куточку «Бібліо-інфо».

Завітавши на абонемент бібліотеки, Ви ознайомитесь з яскраво оформленими книжковими виставками, інсталяціями книг. Наша бібліотека – це не просто книгосховище, а центр духовного розвитку та спілкування, що сприяє емоційному і соціальному розвитку особистості. Інтересом у відвідувачів бібліотеки користується постійно діюча книжкова виставка «Подаровано бібліотеці», «Буккросинґ».

Читальна зала Зарічненської ЦРБ укомплектована сучасними технічними засобами, облаштована новими столами та стільцями, книжковими вітринами. Вона є справжнім інформаційним центром, де створено комфортні умови для роботи та відпочинку користувачів. В ній розміщений Інтернет-центр бібліотеки. В усіх залах бібліотеки доступний WI- FI, створені зручні умови для того, щоб можна було читати й працювати, переглядати фільми, слухати музику, читати електронні книги та просто працювати за комп'ютером.

У нашій бібліотеці користувачі відчувають себе завжди комфортно. До їхніх послуг більше 27 тис. книг, 36 назв газет та журналів, 2 електронні читанки та безкоштов-

ний Інтернет. Нещодавно при бібліотеці відкрився Центр обслуговування громадян електронною інформацією (ЦОГ ЕІ), який сприяє розвитку електронного урядування у районі, а також реалізує право кожного громадянина на вільний доступ до будь-якої інформації.

Зарічненська ЦРБ як переможець конкурсу проектів УБА «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках» відкрила в читальній залі «Пункт європейської інформації», де особлива увага відведена наданню просвітницької інформації молоді, зокрема про навчальні заклади Європейського Союзу, забезпечення роботою за кордоном, політичне, культурне та літературне життя Європи.

Підвищенню якості роботи Зарічненської ЦРБ як просвітницького центру сприяє пошук сучасних та неординарних форм популяризації книги. З метою ознайомлення відвідувачів з видатними особистостями в бібліотеці проводяться масові заходи, зустрічі за круглим столом і просто спілкування.

Заслуговує уваги робота «Літературної кав'ярні», в засіданнях якої з великим задоволенням беруть участь творчо обдаровані діти з усього Зарічненського району, які в теплій, дружній атмосфері спілкуються між собою, читають свої творчі доробки, обговорюють цікаві факти культурного життя України і світу в цілому. На такі засідання запрошуються члени Співки письменників України, зокрема, письменник Роман Демчук, члени Співки журналістів України, редактор місцевого часопису «Полісся» Тамара Алексіюк та журналіст і місцева письменниця Галина Гаврилович. Такі зустрічі дають можливість юним талантам презентувати свої твори на сторінках часопису «Полісся» і, звичайно, поспілкувавшись за чашкою чаю, почути зауваження та пропозиції щодо подальшого удосконалення своєї творчості.

Вхід до бібліотеки облаштований пандусом, оскільки не залишається поза увагою нашої бібліотеки і така категорія населення, як люди похилого віку та люди з обмеженими можливостями, серед яких є і користувачі нашої книгозбірні. Адже з різних причин багато хто з них живуть самотньо і їм, як правило, не вистачає соціального спілкування. Цей факт змусив бібліотечних працівників замислитися над тим, як краще вирішити цю проблему, створивши можливості для їх культурної і соціальної активності. Тому було вирішено створити при бібліотеці «Літературну вітальню», в рамках якої проводяться масові заходи, на які запрошується ця категорія читачів. Вони з великим задоволенням не лише відвідують, а й беруть участь у їх проведенні.

Особливістю інтер'єру Зарічненської ЦРБ стали систематичні арт-виставки, які тепер організовуються в холі бібліотеки, де на сучасних книжкових вітринах демонструються картини місцевих художників, вироби майстрів декоративно-прикладного мистецтва, а також цікаві світлини, малюнки талановитих дітей. Такі виставки роблять заклад більш привабливим для відвідувачів. Людина, яка прийшла на таку виставку, може зацікавитись бібліотекою і продовжити своє перебування в книгозбірні вже як постійний читач.

Для якісного задоволення потреб наших користувачів, які відвідують нашу бібліотеку з неповнолітніми дітьми, в холі книгозбірні створений Куток сімейного читання – «Бібліотека та сім'я», який укомплектований зручним м'яким куточком, сучасними книжковими вітринами, дитячими книгами та іграшками. В таких умовах користувачі з дітьми, передаючи їх під опіку персоналу, можуть більш якісно скористатися послугами нашої бібліотеки, а саме: отримати необхідну інформацію, опрацювати різні види джерел, відвідати виставки, культурно-освітні заходи. В цей час працівники книгозбірні організують догляд за малечею, пропонують цікаві ігри, творчі заняття, чи-

тання книг, перегляд мультфільмів. такий сервіс для користувачів бібліотеки є безкоштовним.

Одним із функціональних елементів інтер'єру Зарічненської районної бібліотеки є квіти, які виконують не лише естетичну функцію, але й покращують мікроклімат, очищують повітря, сприяють хорошему настрою, створюють неповторний колорит, атмосферу особливої теплоти, спокою і затишку. З ранньої весни до пізньої осені на прибудинковій території Зарічненської ЦРБ квітнуть запашні троянди, лілії, чорнобривці.

При формуванні бібліотечного простору не забуваємо і про комфортні умови для роботи персоналу: ремонтуються службові та допоміжні приміщення, які оснащені вентиляторами, зручними меблями, комп'ютерною технікою. Слідкуємо за температурним режимом та освітленням бібліотеки, пожежною безпекою.

Радує, що наші старання не лишаються непоміченими та отримують високу оцінку відвідувачів. Ось один із відгуків наших користувачів: «Приємно вразила матеріально-технічна база, створення комфортних, сприятливих умов для роботи відвідувачів, застосування інформаційно-комп'ютерних технологій в обслуговуванні користувачів, панування навколо добра і краси».

Всі ці ніби й незначні фактори роблять приміщення бібліотеки улюбленим місцем відпочинку і спілкування для наших відвідувачів, а діалог між користувачами та бібліотекарями – відвертим, приємним та довірливим.

Приємно, що наші наміри щодо удосконалення зовнішнього вигляду книгозбірні, її приміщень, інтер'єру, технічного оснащення, організації комфортних умов для користувачів і персоналу підтримуються місцевими органами влади. Щорічно з районного бюджету фінансується Програма Зарічненської ЦРБ та ДРБ по проведенню масових заходів на поточний рік, виділяються кошти на придбання інформаційних видань та на інші потреби бібліотеки.

НОВІ ФУНКЦІЇ БІБЛІОТЕКИ – ВИКЛИК ДЛЯ ЗМІНИ СЕРЕДОВИЩА (НА ПРИКЛАДІ ОСТРОЗЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАЙОННОЇ БІБЛІОТЕКИ)

*Федорчук І. В., методист Острозької
центральної районної бібліотеки*

Що може змінити уявлення про бібліотеку, зробити її більш яскравою? Справити враження на сучасного користувача – завдання не із легких. Зміни, які відбуваються навкруги, потребують нових рішень та підходів, свого індивідуального стилю.

Острозька центральна районна бібліотека (ЦРБ) – головна книгозбірня району, що знаходиться в центрі міста, на першому поверсі житлового будинку з площею 313 м², з яких 59 м² використовуються для обслуговування читачів. Зручне місцезнаходження та режим роботи (бібліотека працює щоденно з 9 до 18 год.) приваблюють численну кількість відвідувачів. Цьому також сприяє широкий асортимент бібліотечних послуг, добре укомплектований книжковий фонд, що становить 30388 примірників друкованої продукції, дружня атмосфера та комфортне середовище.

У просторовому рішенні бібліотеки немає нічого випадкового. І хоча приміщення невелике, якісне зонування дозволило організувати територію для навчання, творчості та відпочинку в книгозбірні та за її межами.

Завітавши до бібліотеки, користувач потрапляє до вестибюлю, який умовно поділений на три зони: виставкову, інформаційну та дитячу.

Перша зона стала своєрідним галерейно-виставковим майданчиком, де експонуються творчі роботи талановитих людей Острожчини: картини, вишивки, вироби деко-

ративного мистецтва та проходять презентації нових літературних видань місцевих авторів. Привабливому візуально-етичному оформленню сприяє гармонійне поєднання картин з вдало підібраним кольоровим рішенням виставкового простору, стіни якого тоновані в біло-голубі кольори. Вільна територія використовується для створення тематичних інсталяцій.

Інформаційний куточок книгозбірні сприяє поширенню корисної інформації для читача. Там розміщуються оголошення, анонси подій, відомості про бібліотечні послуги, інформація про кращих читачів та головні події району.

Завдяки проекту «Громадські інформаційні центри у Вінницькій, Закарпатській, Львівській та Рівненській областях – II етап» та коштам, виділеним із районного бюджету, було розширено інформаційну зону бібліотеки та оновлено її сучасними стендами, на яких висвітлюється актуальна інформація, що розрахована на потреби місцевої громади. Придбано також сучасні технічні засоби.

Цікаві конструкції, оригінальні дитячі меблі (диванчик, столик та стільчики), настільні ігри та іграшки в дитячій зоні викликають позитивні емоції у малечі та їх батьків і налаштовують на корисне, веселе та довге перебування у бібліотеці. Стати учасником незабутньої фотосесії з улюбленими героями з мультиплікаційного серіалу «Маша та Ведмідь» можна в бібліотечному «Казковому фотосалоні».

Знаковими стали 2008 та 2012 роки, коли в рамках проекту «Реалізуємо право на інформацію» за підтримки Міністерства закордонних справ Польщі та перемозі у конкурсі «Організація нових бібліотечних послуг з використанням мережі Інтернет» по Програмі «Бібліоміст» було комп'ютеризовано головну книгозбірню району. Це дало змогу відкрити на базі бібліотеки Інтернет-центр, який знаходиться в окремій, спеціально обладнаній кімнаті. Частину комп'ютерів розміщено в читальній залі, що дозволяє вдало поєднати можливість використання інноваційних технологій та друкованої книги.

Для відвідувачів створено 10 сучасно обладнаних робочих місць з доступом до Інтернету, у користування надано принтер, сканер, ксерокс та планшет. У бібліотеці діє Wi-Fi-зона, що дозволяє відвідувачам використовувати власні гаджети.

Для швидкого доступу до інформації навіть тим, хто не є користувачем бібліотеки, було впроваджено послугу «Інтернет-халяв@». Кожен бажаючий має можливість протягом 30 хвилин безкоштовно попрацювати в інтернеті: перевірити поштову скриню, поспілкуватися в соцмережах чи скайпі, здійснити сканування потрібних документів. Особливо популярною ця послуга стала серед гостей міста та вимушено переселених осіб, які проживають на Острожчині.

Якісні зміни в бібліотеці є неможливими без створення віртуальної платформи, яка є засобом створення електронних ресурсів та послуг, а також комунікації з користувачем. Підтримка зв'язків «користувач – бібліотека» відбувається через офіційну вебсторінку Острозької ЦРБ, блог для дітей «Книгарик і К^о», соціальні мережі, які нині налічують близько 2000 прихильників.

Модернізація бібліотечного простору дозволила організувати певне культурно-музейне середовище в книгозбірні та створити «шумну» зону для молодіжних тусовок. Це спеціально облаштована кімната із зручними меблями та обладнанням для перегляду кінофільмів. Тут можна усамітнитись та попрацювати з ноутбуком, почитати книгу, поспілкуватися із друзями за чашкою кави та, зрештою, просто полежати на дивані. Це ще й творчий майданчик для самореалізації, місце проведення майстер-класів, камерних зустрічей із відомими людьми краю, що приваблює школярів та студентство.

В кімнаті створено музейну експозицію, присвячену життю та діяльності місцевого лікаря та письменника І. Маєвського, де зібрано речі, твори відомого земляка.

Для ознайомлення з експозицією в бібліотеці збираються відомі краєзнавці району та молодь.

Підтримці постійного попиту на книгу і читання, відвідуванню бібліотеки сприяють яскраві виставки, інсталяції, нестандартне розміщення книг на полицях та вільний доступ до книжкового фонду. В створенні виставок використовуються різноманітні предметні оформлення та нетипові назви, такі як: «Розслідування на дивані», «Слухай, дивись, читай», «Читач рекомендує» та ін. Для зручності вся література на полицях розміщена по жанрах. Періодичні видання відокремлені.

Бібліотека постійно працює над покращенням власного фірмового стилю. Розроблено логотип книгозбірні та слоган: «Бібліотека – світ нових можливостей», який використовується в рекламних матеріалах та інтернет-ресурсах. Підтримці попиту на бібліотечні послуги сприяють рекламні оголошення, які розміщуються в місцевому транспорті, навчальних закладах міста, на вуличних сіті-лайтах у центрі Острога. Виготовляється інформаційна та сувенірна продукція: календарики, буклети, прапорці, афіші, закладки, які поширюються серед мешканців міста під час проведення різноманітних промо-акцій, таких як: «Я йду до бібліотеки», «Бібліотека знає відповідь!», «Не гальмує – до бібліотеки прямуй».

Острозька центральна бібліотека приваблює не лише інтер'єром, послугами, а й різноманітними та оригінальними формами роботи: флешмоби, бібліомікси, літературні маршрути, інтелект-кафе, віртуальні подорожі та ін.

Користується попитом у пенсіонерів, людей з обмеженими фізичними можливостями, студентів нова бібліотечна послуга – «Бібліодоставка». Зателефонувавши до бібліотеки або оформивши запит через е-пошту, можна замовити та отримати необхідну інформацію, цікаву книгу, не виходячи з дому, а також забронювати потрібну літературу та забрати її в будь-який зручний час.

Популярною у городян є «виїзна бібліотека», яка періодично працює в зонах відпочинку острожан: в парку, на набережній річки, на центральній площі міста. Також користується великим попитом літній книжковий майданчик, де збираються цілі родини для цікавого дозвілля.

Сучасні підходи до зонування бібліотеки та активне впровадження інноваційних послуг перетворили Острозьку ЦРБ на культурний центр місцевої громади. Якісні та змістовні зміни в середині самої бібліотеки стали запорукою для створення та підтримки дружнього та комфортного середовища як для відвідувачів, так і бібліотекарів.

ОРГАНІЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ В ПРИСТОСОВАНИХ ПРИМІЩЕННЯХ: З ДОСВІДУ РОКИТНІВСЬКОЇ ЦРБ

*Скаковець Т. Є., директор
Рокитнівської ЦСПШБ*

Сучасний бібліотечний простір – це не тільки простір для книги та інших носіїв інформації, скільки простір для користувача, його думок, душі, творчості. Це простір, що забезпечує йому свободу вибору необхідної інформації.

Рокитнівська центральна районна бібліотека знаходиться в центрі селища в пристосованому приміщенні, яке будувалося в селі Рокитне для колгоспного лісництва. В 1990 році бібліотеку було перевезено, а в 1991 році будівлю офіційно передано під бібліотеку. Будівля є двоповерхова, збудована із дерев'яного бруса, ззовні обшита дерев'яною вагонкою. Площа складає 299,4 м², з них 115 м² для зберігання бібліотечних фондів та 184,4 м², для обслуговування користувачів. Наприкінці 1999 року за рахунок

спонсорських коштів в бібліотеці повністю перероблено опалювальну систему. В 2003 році добудовано котельню і приміщення бібліотеки підключено до газового опалення. У 2004 році придбано сучасні меблі (столи для працівників та для користувачів читального залу, стелажі, книжкові вітрини). Протягом 2008–2010 років в бібліотеці було повністю замінено вікна на металопластикові, входні двері, частково – міжкімнатні, модернізовано електромережу приміщення. В читальній залі бібліотеки зроблено капітальний ремонт, одну із стін зали перероблено і встановлено металопластикові вітражі. Ці зміни позитивно вплинули на покращення внутрішнього простору, дозволили підтримувати відповідний температурний і світловий режими в приміщенні бібліотеки, необхідні для якісного зберігання літератури та комфорту відвідувачів.

Бібліотека – це місце відпочинку, творчого та інтелектуального розвитку сучасного користувача. Тому завдання бібліотекарів полягає в тому, щоб використовуючи наявні матеріали, перетворити свою бібліотеку на сучасну, модернову, більш привабливу для читача.

Працівники відділу обслуговування по-новому підійшли до розміщення бібліотечного фонду. В районній бібліотеці організовано відкритий доступ до фондів. На абонементі представлена нова, цікава і рейтингова література.

Невід'ємною частиною бібліотечного простору є виставки літератури. У книгозбірні організовано постійно діючі книжкові експозиції нових надходжень, привертають увагу користувачів виставки-інсталяції, виставки-ікебана, виставки-вікторини. Після ремонту читального залу для оформлення виставок-інсталяцій використовуються віконні вітрини.

Комфортним місцем для творчих зустрічей, місцем для відпочинку, проведення майстер-класів, платформою для навчання, майданчиком для проведення он-лайн конференцій, професійних зустрічей став оновлений читальний зал бібліотеки. Затишний читальний зал бібліотеки використовується громадськими організаціями для проведення спільних заходів. Так впродовж десяти років на базі бібліотеки щоквартально проводяться зустрічі літературно-мистецького об'єднання «Рокита», членів літературно-мистецької вітальні «У світі прекрасного». Систематично влаштовуються арт-виставки творчих робіт місцевих авторів, які оформлюються і в читальній залі, і у холі бібліотеки на першому поверсі.

Книгозбірня стала публічним місцем доступу до послуг електронного урядування, надаючи доступ до послуг в електронному форматі. Скористатися в бібліотеці е-послугами можуть всі користувачі безкоштовно незалежно від віку, статі, соціального статусу та рівня комп'ютерної грамотності. Наявність комп'ютерної техніки значно підвищує імідж бібліотеки. Облаштоване робоче місце включає комп'ютер, сканер, принтер, швидкісний інтернет.

Орієнтуючись на найактивнішу категорію відвідувачів – юнацтво та студентську молодь, – бібліотека забезпечила WI-FI покриття. Для молоді надаються популярні послуги ксерокопіювання, сканування документів тощо, місця для індивідуальної роботи в читальній залі та Інтернет-центрі.

Модифікація бібліотечного середовища неефективна без використання інтерактивних шляхів спілкування з користувачами. Найважливішим способом наближення бібліотекаря до споживача інформації є спілкування з користувачами за допомогою соціальних мереж, бібліотечних блогів, web-сайтів. Тому центральна районна бібліотека має свій блог (<http://rokitne-blog.at.ua/>), два web-сайти (<http://roklibr.at.ua/>, <http://rokitnekras.at.ua/>), сторінки в кількох соціальних мережах, на відеохостингу YouTube тощо.

Починаючи з 2011 року, щонеділі протягом літніх місяців на території Рокитнівської центральної районної бібліотеки діє літня тераса «Бібліотека під відкритим небом». Щороку коло її відвідувачів розширюється – це діти, школярі, бабусі та матусі з дітками, які відвідують бібліотеку. Багато відвідувачів літньої тераси стали користувачами бібліотеки.

Будь-який перехожий, без правил та умовностей може стати читачем літньої тераси. Тут можна ознайомитись з новими книгами, газетами, погортати журнали, пограти в настільні ігри, дитячі розвиваючі ігри, задовольнити свої пізнавальні потреби, просто поспілкуватися і завести нові знайомства.

Для того, щоб задовольнити інформаційні смаки потенційних та постійних користувачів «Бібліотеки під відкритим небом», оформлюються виставки періодичних видань, тематичні викладки, книжкові виставки-інсталяції різної тематики: «ТОП Best. Книжкові новинки»; «Кулінарні заготовки», «Сімейна ігротека. Вихідний всією сім'єю», «Бібліотека – міст до електронного урядування»; «Літні тренди. Мода. Дизайн»; «Краєзнавчий поетичний зорепад». Для найменших відвідувачів бібліотеки організовано «Бібліостолик», за яким можна читати, малювати, ліпити з пластиліну, складати пазли, робити саморобки.

«Бібліотека під відкритим небом» – найоптимальніший вихід в спекотні літні дні. До послуг жителів міста кілька столиків в тіні розкішних каштанів, за якими можна читати, розмовляти, грати в шахи чи шашки, розгадувати кросворди або просто відпочивати. Є можливість скористатись буккросингом, де кожен бажаючий може залишити свою книжку для того, щоб інші змогли насолодитися спілкуванням з чудовими творами та взяти собі книжки, залишені іншими. Скористатись послугою безкоштовний WI-FI на свіжому повітрі, яка теж є в арсеналі літньої тераси.

Створення сучасного бібліотечного простору це постійний творчий процес, тож у планах на майбутнє передбачено на абонементі книгозбірні організувати зону для відпочинку, спілкування, читання.

Отже, якщо підійти творчо, то навіть пристосовану бібліотеку, можна зробити затишною і зручною.

ЗОНУВАННЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ТА АКТИВНОСТЕЙ ДОРΟΣЛИХ У САРНЕНСЬКОЇ ЦРЬ

*Мамонець Н.П., директор
Сарненської ЦСПШБ*

У 1981 р. в Сарнах відкрито нову бібліотеку, яка розпочала обслуговування дорослих та дітей. Це спеціально побудоване двоповерхове приміщення загальною площею майже 1541 м² з чітким поділом на структурні підрозділи, у яких зручно забезпечувати внутрішні процеси бібліотечної роботи та здійснювати обслуговування громади. Аналогу приміщення в області немає, тому хто побував у Сарненській бібліотеці, запам'ятає її надовго. Фасад бібліотеки має привабливий вигляд. На ньому розміщена інформація про бібліотеку – вивіска та розпорядок роботи. Для людей, що під'їжджають до бібліотеки на машинах, оборудовано парковку, про яку вказує табличка на дороговказі. Для відвідувачів на велосипедах облаштовано велопарковку. На вході встановлено пандус та кнопку виклику для людей з особливими потребами.

Загалом книгозбірня займає 10 кімнат. У цокольному поверсі розміщене книго-сховище, яке спроектоване згідно з вимогами до умов зберігання документів. На першому поверсі знаходиться районна бібліотека для дітей, на другому – центральна районна бібліотека.

Книгозбірня розташована на окремій земельній ділянці. Прилегла територія огорожена парканом, що дає змогу в літній період безпечно проводити масові заходи та засідання клубів на свіжому повітрі. Клумби з яскравими квітами та дитячий майданчик завжди привертають увагу відвідувачів. У літню пору активно використовується тераса бібліотеки, де відбуваються різноманітні виставки, майстер-класи, інші події. Ергономічність закладу забезпечують яскраве освітлення, автономне опалення, сучасні меблі та кольорове рішення інтер'єру.

Увійшовши до бібліотеки користувач потрапляє у просторе фойє дитячої книгозбірні. Це затишне світле приміщення з вдало розташованою інформаційною зоною та комфортним актовим залом. Постійнодіюча експозиція художніх робіт юних користувачів наповнює простір особливим шармом, дитячими враженнями та емоціями. Зручну навігацію в межах дитячої книгозбірні забезпечують кімнати, в яких ретельно продуманий інтер'єр та кольорова гама. Внутрішній простір максимально наближений до дитячого сприйняття: стіни оздоблені малюнками тварин та рослин, виконаних у різних техніках нанесення. Люстри декоруються відповідно до пори року. Яскраві вказівники орієнтують у структурі бібліотеки. Обслуговування читачів-дітей відбувається у відділі обслуговування дітей дошкільного віку та початкової школи.

На площі 375 м² організовано відкрите та функціональне середовище з чітким поділом на зони: гри, заняття, живий куточок, обслуговування книгою та доступом до інтернет.

Інтер'єр бібліотеки, який створений та удосконалений під впливом казкового світу, робить бібліотеку особливою. Середовище стилізоване під казковий сюжет: кімнати та стіни розписані яскравими малюнками героїв казок та мультфільмів.

Мобільні ігрові конструкції (хатинки, різні куби, гойдалки, розвиваючі спортивні іграшки-пригуни, м'ячі для пілатесу), дитячі меблі, полиці, стелажі гармонійно вплелися в інтер'єр бібліотеки і стали його невід'ємною частиною.

Стелажі розташовані так, щоб читач мав повний доступ до фонду. В пошуках книги його супроводжують м'які іграшки, прикріплені на торцях стелажів, які звертають увагу на яскраві книжкові виставки та тематичні полиці. Читач є головним у бібліотеці, саме тому книжкові виставки доповнюються роботами юних користувачів відповідної тематики. Всі вони гармонійно вписуються в інтер'єр і оживляють його.

Внутрішній простір поділений на дві зони. Перша зона облаштована зручними меблями. Дерев'яні круглі столики та стільчики стали улюбленим місцем малечі. Тут вони можуть переглядати дитячу періодику, малювати, ліпити та всіляко проявляти свою фантазію в творчості. У вільному доступі розвиваючі настільні ігри для малечі. Для розвитку і виховання бережливого ставлення до книги діє «Книжкова лікарня».

Щосереді свої двері відчиняє казковий будинок, облаштований телевізором і DVD-програвачем. Найсучасніші екранізовані казки, мультфільми допомагають малечі відпочити після шкільного навантаження.

Широкі вікна читального залу оздоблені вітражами з зображенням диснейвських мультгероїв.

Ігрова зона облаштована майданчиком з м'яким килимовим покриттям та пропонує активний відпочинок. Яскраві іграшки та ігрові конструкції, що наповнюють майданчик, підібрані з урахуванням вікової категорії та потреб маленьких читачів. Приємну атмосферу створює живий куточок з черепахою і канарейкою, який допомагає малечі отримати не тільки знання про живу природу, але й полюбити її, навчитися доглядати і оберігати.

Популярною і унікальною послугою районної дитячої бібліотеки є кімната сімейного спілкування «Країна щасливої сім'ї». Це місце родинного відпочинку, де діти ра-

зом з батьками знайомляться з книгою, розвивають свої творчі здібності через майстер-класи, забави, інтелектуальні ігри тощо. Дорослі отримують консультації від лікарів, психологів, логопедів щодо гармонійного розвитку дитини.

Охоче проводять час у бібліотеці учні 5-9 класів. Для відвідувачів-підлітків бібліотечне середовище візуально зоноване на абонемент із відкритим доступом до книжкових полиць та періодики і читальний зал із сучасними столами та зручними м'якими стільцями. Організовані книжкові виставки вирізняються оригінальним оформленням, багатю атрибутикою та ігровими елементами, різноманітні за формами.

Для зручності користувачів є три комп'ютери з вільним доступом до інтернету, копіювальна та множувальна техніка.

Затишну атмосферу приміщення вдало доповнюють килимові покриття та зелені вазони.

Широкі зручні сходи ведуть дорослих читачів на другий поверх, до центральної районної бібліотеки.

До їх послуг привабливе та комфортне фойє з зоною відпочинку і безкоштовним доступом до Wi-Fi. Тут розташована галерея мистецького салону художників Сарненщини. Фойє також слугує залом для організацій та проведення виставок творів народних умільців, художників, фоторобіт, hand-made композицій та книжкових виставок.

Тут проходять засідання любительського об'єднання «Кіноман», учасники якого мають змогу переглянути цікаві кінофільми та обговорити їх. Створення «Кіноману» запропонували самі відвідувачі, оскільки поблизу бібліотеки знаходяться гуртожитки професійного аграрного ліцею та педагогічного коледжу. Тож дане об'єднання було створене для проведення змістовного дозвілля у вечірній час. Перегляди проходять, щочетверга, після закінчення роботи бібліотеки – о 18.30.

Діє інформаційна зона, де розмішені правила користування бібліотекою, інформація про надання послуг, наявні періодичні видання, діючі клуби та об'єднання, плани заходів на найближчий час, а також відомості про кращих читачів, активних учасників заходів. Розміщуються подяки нашим спонсорам та помічникам бібліотеки.

У зручному для відвідувачів місці обладнана кафедра бібліографів, де є доступ до електронної інформації, представлено папки-накопичувачі документів з питань діяльності державних установ та інших організацій, довідково-бібліографічний апарат книгозбірні. Бібліографи, маючи доступ до мережі інтернет та віддалених баз даних, оперативно реагують та задовільняють будь-які запити користувачів.

Відділ обслуговування, читальний зал, абонемент та кафедра обслуговування юнацтва щорічно надає послуги для майже 4 тисяч користувачів. Це учнівська молодь, студенти, працівники державних установ, підприємці, безробітні, пенсіонери. Фонд відділу налічує 53 тисяч примірників книг.

Сучасний інтер'єр та цікаві прийоми щодо організації простору приваблюють читачів та сприяють комфортному проведенню часу в стінах бібліотеки.

По-новому розміщено бібліотечний фонд: усе нове, цікаве і рейтингове – для вільного доступу, а в підсобному приміщенні – малозапитувана література. Біля кафедри – пріоритетне місце. Все, що тут знаходиться, приречене бути поміченим. Книги більш помітні, якщо їх представити блоком. Користувачі звертають увагу на стелаж, розташований поруч кафедри видачі із літературними новинками. Окремо виділена зона букросингу. Значну увагу приділено оформленню бібліотечного простору та системі навігації, що дозволяє якісно та оперативно орієнтуватися в бібліотечному фонді.

Активно застосовуються наочні засоби популяризації книги через оформлення тематичних стелажів, наприклад: «Вернісаж сімейного роману», «Кримінал: тільки в

детективах» та тематичної зони пригодницької й фантастичної літератури «Неосяжний світ фантастичних пригод» тощо.

Невід'ємною частиною бібліотечного простору є книжкові інсталяції. Створюються просторові композиції, до складу яких залежно від теми входять побутові предмети, прапори, макети квітучих гілок, кошики з Великоднім набором, фрагменти текстової інформації тощо.

У читальній залі створені всі умови для читання книг та журналів, спілкування та вільного веб-серфінгу. Це є комфортним місцем, де проходять засідання клубу «Дивослово», яке об'єднує поетів та прозаїків Сарненщини. У вільний час бажаючі можуть пограти на фортепіано.

Найпопулярнішим місцем бібліотеки серед молоді та літніх людей є відділ інформаційних технологій та електронних ресурсів, де діють сім робочих місць з безкоштовним доступом до інтернету. До послуг користувачів також є сканер та два кольорові принтери. На базі відділу проходять навчання, практикуми, онлайн-конференції. Комфортно обладнані місця та професійний підхід працівників зробили широковідомою послугу у бібліотеці в організації навчань у «Школі для тих кому за...». Школа діє тільки два роки, а вже стала популярним місцем для навчань людей похилого віку, місцем зустрічі та спілкування. Представники старшого покоління оволодівають базовими навичками роботи з ПК, інтернетом, а також навчаються користуватися е-послугами, спілкуватися за допомогою електронної пошти, скайпу та у соціальних мережах.

Доречним та актуальним в бібліотеці є куточок європейської інформації, який надає користувачам широкий доступ до інформаційних ресурсів з питань європейської інтеграції. При відділі інформаційних технологій та електронних ресурсів діє центр обслуговування громадян електронною інформацією, де кожен може вирішити питання життєдіяльності онлайн. Бібліотека має власний сайт та акаунти в соцмережах. Нині її постійними друзями є 650 віддалених користувачів. Бібліотечні інтернет-ресурси представляють і рекламують усі аспекти бібліотечної діяльності та різноманіття її інформаційних ресурсів і послуг.

ФОРМУВАННЯ БІБЛІОТЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБ РІЗНИХ ГРУП КОРИСТУВАЧІВ В МАЛИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ

*Жук Л. С., завідувача публічною бібліотекою
с. Немовичі Сарненського району*

Сьогодні публічна бібліотека – єдиний інформаційний та культурно-освітній центр на селі. До бібліотеки йдуть школярі та майбутні абітурієнти, студенти та вчителі, літні люди, представники місцевої влади тощо. Саме тут вони можуть віднайти потрібну інформацію, взяти книгу додому, душевно поспілкуватися, вирішити виробничі питання і просто дізнатися про погоду, або інші, потрібні їм відомості.

Немовицька бібліотека знаходиться в приміщенні Будинку культури, який розташований у центрі села, займає дві кімнати загальною площею 66 м². І хоча бібліотека невелика, проте стала популярним місцем проведення часу для різних представників громади.

У бібліотеці немає чіткого розмежування за структурними підрозділами. Простір зонований: місце для читання та навчання, ігор та дозвілля. Усі зони різні за оформленням і характером. Кожен читач самостійно обирає середовище, де хоче перебувати.

До послуг відвідувачів сучасні меблі, м'які стільці та столи (придбані за кошти районного бюджету), ігрова зона для дітей, 4 обладнаних інтернет-місця. Наявність Wi-Fi зони дозволяє відвідувачам працювати на власних ноутбуках, планшетах, телефонах.

У бібліотеці є безкоштовний доступ до інтернету, можливість ксерокопіювання, сканування, друку інформації.

Відбулися зміни в інтер'єрі бібліотеки. Його організовано за принципом однієї кімнати «one room library». Щоб створити відчуття відкритості бібліотечного простору, стелажі розташовані по периметру кімнат, середина приміщення вільна. Сьогодні це найбільш поширене рішення організації простору. В бібліотеці проведена велика робота із списанням документів та організовано вільний доступ до усіх наявних книг та періодичних видань. Читач самостійно обирає книгу, переглядає потрібні сторінки. Крім розкриття книжкового фонду, приверненню уваги читачів до літературних новинок, тематики чи події сприяють виставки книг: виставка-інсталяція, виставка-хроноскоп, виставка-реквієм, виставка-календар. З цією ж метою застосовуються оригінальні заголовки до полиць: «Книги, що читає весь світ», «Книга поза часом» та інші.

Біля кафедри бібліотекаря діє «гарячий стелаж» під назвою «Сучасне українське слово», який привертає увагу відвідувачів і спонукає взяти ту чи іншу популярну книгу. Інформаційний куточок «Бібліотечний формат» містить оголошення, знайомить відвідувачів з подіями в житті бібліотеки. Інший куточок – «А що у нас?» висвітлює творчість обдарованих дітей-читачів бібліотеки та їхніх ровесників з сусідніх сіл.

Обслуговування у сільській бібліотеці є ситуативним, тобто «тут і зараз». Люди поспішають, а якщо не отримують послугу швидко і якісно, втрачають інтерес до бібліотеки. При необхідності почекати, читачі можуть переглянути газету чи журнал, онлайн подивитися новини, зайти в соцмережі з власних гаджетів.

Організація інтернет-місць в бібліотеці суттєво прискорила і підвищила якісний рівень та комфортність обслуговування користувачів. Саме у бібліотеці відвідувачі користуються електронною поштою, оплачують комунальні послуги, замовляють квитки онлайн, бронюють місця в готелях, купують товари з інтернет-магазинів, а молоді мами реєструють дітей у дитячий садок «Марічка» та стежать за черговістю. Пошук роботи, доступ до офіційної інформації, реєстрація великої рогатої худоби проходять у книгозбірні, а бібліотекар постійно проводить консультування громадян, організовує заняття з комп'ютерної грамотності.

Дуже популярною бібліотечною послугою є інтернет-довідка на найрізноманітніші теми, однак всі рекорди б'є довідка про погоду у селі. Майже вся робота планується після того, як громада дізнається синоптичний прогноз.

Для найменших читачів перебування у бібліотеці проходить за іграми, переглядом мультфільмів та голосним читанням казок. У бібліотеці постійно експонуються дитячі малюнки та поробки.

Гордістю бібліотеки, цінним інформаційним та меморіальним ресурсом є краєзнавча музейна експозиція «Миті історії села». Вісімнадцять стендів експозиції містять оцифровані фотографії, документи з сімейних архівів, ксерокопії історичних документів, де відображено відомості про село, тематичні альбоми «Історія села у фотографіях», «Гута – Перейма», «Пісні села Немовичі» та ін. Доповнюють експозицію речі з особистих сімейних архівів та колекцій жителів села: предмети повсякденного вжитку, одяг, 152 монети царської Росії, буржуазної Польщі, Австро-Угорщини та Радянського Союзу.

Тут проводяться екскурсії: «Не згасє пам'яті свіча» (про односельців, які не повернулись з фронтів війни), «Заглянемо в історію села», «Бойові дії загону УПА «Дорош».

Частими відвідувачами експозиції є вихованці місцевого дитсадка, учні Немовицького ЗНЗ. З експонатами експозиції знайомились колеги під час візиту в район бібліотекарів України.

Розпочата робота з дослідження та оцифрування церковних рукописів кінця XIX – початку XX століття, які зберігаються в місцевому храмі. Опрацьовані матеріали доповнять стенди експозиції.

Бібліотека приваблює людей не тільки як місце фізичного відвідування, але й як майданчик для віртуального спілкування. Книгозбірня формує власний веб-сайт, де публікує анонси подій, фото- та відеоматеріали масових заходів, які одразу ж знаходять відгуки у мережі, як наприклад – зустріч земляків, які повернулись із зони АТО, перейменування вулиць, звернення до односельців про допомогу у ремонті місцевого храму. Ведеться літопис села, виділені рубрики: «Край, в якому ми живем», «Вся наша родина».

На сторінці бібліотеки у соціальних мережах можна ознайомитись з бібліотечними подіями, літературними новинками, переглянути альбоми: «Світлини з бабусиної скрині», «Наша творчість», «Аніме», «По туристичному маршруту», «Немовичам – 480 років» та ін., відеоматеріалами, створеними бібліотекою та народною фотостудією «Об'єктив». Через соцсторінку бібліотека інформує про конкурси, нагадує про вчасне повернення книг, публікує звернення односельців з важливих питань діяльності громади. В цілому друзями бібліотеки є близько 500 віртуальних користувачів, серед них значна частина проживає в інших регіонах та країнах.

Якісні зміни, що відбулися у книгозбірні, сприяли залученню нових груп користувачів, які раніше ніколи не відвідували бібліотеки. Насамперед, це – християни віри євангельської. Нашими постійними відвідувачами є працівники сільської ради, дитячих садків, ФАПу, музичної школи, будинку культури, учнівська молодь.

ПРОГРАМА КРУГЛОГО СТОЛУ
«ОРГАНІЗАЦІЯ КОМФОРТНОГО БІБЛІОТЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА»

31 травня 2016 року

9.00–10.45 – Заїзд учасників обласного круглого столу

10.45–11.00 – Реєстрація (Кузнецовська міська публічна бібліотека, м-н Вараш, 41)

11.00–11.15 Вітальне слово організаторів

11.15–12.00 – Ключова доповідь: Організація комфортного бібліотечного середовища в Кузнецовській міській публічній бібліотеці, Власова С. М., директор Кузнецовської міської публічної бібліотеки, член РОВ УБА.

12.00 – 15.00 – Обговорення тем:

1. «Просторове зонування бібліотечного приміщення: на прикладі відділу обслуговування користувачів документами іноземними мовами в Рівненській ОУНБ», Волкова С. О., завідувача відділом Рівненської ОУНБ
2. «Нові функції бібліотеки – виклик для зміни середовища: на прикладі Острозької центральної районної бібліотеки», Федорчук І. В., методист Острозької ЦРБ,
3. «Ефективне використання приміщення бібліотеки для обслуговування користувачів різного віку», Курач І. І., директор Володимирецької ЦСПШБ,
4. «Дім, в якому живе книга, має бути комфортним: з досвіду роботи Зарічненської ЦРБ», Жданюк Н. В., директор Зарічненської ЦСПШБ,
5. «Зонування бібліотечного простору для розвитку освіти та активностей дорослих у Сарненській ЦРБ», Мамонець Н. П., директор Сарненської ЦСПШБ,
6. «Формування бібліотечного середовища для задоволення потреб різних груп користувачів в малих населених пунктах», Жук Л. С., завідувача публічно-шкільною бібліотекою с. Нем овичі Сарненської ЦСПШБ,
7. «Організація бібліотечного простору в пристосованих приміщеннях: з досвіду Рокитнівської ЦРБ», Скаковець Т. Є., директор Рокитнівської ЦСПШБ

13.00–14.00 Перерва на обід

14.00–15.00 Огляд сучасного бібліотечного середовища у модельних книгозбірнях м. Кузнецовськ

15.00–16.00 Прийняття рекомендацій регіонального круглого столу. Підведення підсумків. Від'їзд учасників семінару-тренінгу.

РЕКОМЕНДАЦІЇ КРУГЛОГО СТОЛУ «ОРГАНІЗАЦІЯ КОМФОРТНОГО БІБЛІОТЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА»

Публічні бібліотеки відіграють важливу роль у соціокультурному ландшафті краю. Вони відображають життя суспільства, з яким існують в одному культурному просторі, його потреби у тій чи іншій комунікації. Специфіку бібліотечного простору визначає бібліотечно-інформаційна діяльність, її культурний зміст. Бібліотечне середовище забезпечує соціальну комунікацію користувачів, бібліотечного колективу, яка реалізується через документні ресурси, матеріально-технічну базу книгозбірень, мистецькі та музейні об'єкти, навколишню територію, цінності, знання та інтереси бібліотекарів і читачів.

Відповідно до Закону України від 24.12.2015 № 911-VIII бібліотекарі Рівненщини працюють над розробкою нової моделі бібліотек з відповідним соціально-комунікативним середовищем для реалізації і задоволення інформаційних потреб, навчання та освіти, реалізації творчого процесу, комунікативних зв'язків представників громад.

Заслухавши ключову доповідь та повідомленнями учасників круглого столу, які відзначають важливість піднятого питання для бібліотек, як інформаційних, соціальних, просвітницьких, дозвіллевих осередків населених пунктів області.

Учасники круглого столу рекомендують:

бібліотекам:

- Розгорнути роботу щодо вивчення та практичного використання міжнародного досвіду роботи бібліотек у напрямку організації бібліотечного простору, зонування приміщення для реалізації традиційних та електронних бібліотечних послуг, впровадження інноваційних форм роботи орієнтованих на різні користувачькі групи.

- Формувати релевантне очікуванням сучасних відвідувачів бібліотек комфортне бібліотечне середовище на основі інформаційно-комунікативних технологій та використання інформації.

- Формувати гібридне середовище для ефективного використання друкованої продукції, електронних документів та інформації, інтелектуального дозвілля представників різних груп громад.

- Проектувати дитячий простір в публічній бібліотеці з урахуванням вікових, психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

- Формувати культурне середовище в бібліотеці для освіти, відпочинку та розвитку творчості юнацтва та молоді області.

- Забезпечити ефективне використання бібліотечних приміщень, організувавши простір для освіти та розвитку активності дорослих користувачів, в т. ч. літніх людей.

- Адаптувати бібліотечно-інформаційне середовище до потреб та для обслуговування людей з особливими потребами.

- Здійснювати пошук нових рішень і форм організації бібліотечного простору для надання послуг, враховуючи потреби малих груп користувачів, нові форми роботи та технологічне оснащення.

- Активно розвивати бібліотечні послуги в електронному форматі. Розширити їх асортимент з урахуванням потреб користувачів.

- Створити умови для реалізації творчих проектів представників місцевих громад.

- Трансформувати бібліотечний дизайн як можливість естетичного самовираження бібліотек.

- Налагодити та розвивати співпрацю бібліотек та установ і організацій задля розробки програм та проектів, спрямованих на перетворення бібліотек на соціально-

комунікативні центри, які об'єднують людей на основі культурних та інтелектуальних потреб та цінностей.

- Активізувати використання бібліотечного простору громадськими організаціями для розвитку ініціатив місцевих громад та залучення нових користувачів.

- Керівникам бібліотечних систем організувати методичну допомогу у питаннях реорганізації бібліотечного простору бібліотек села та міста.

КЗ «Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека» Рівненської обласної ради:

- Організувати та провести для бібліотекарів навчання з нових тенденцій та підходів до формування сучасного бібліотечного середовища та створення дизайну бібліотечних інтер'єрів.

- Ініціювати впровадження у навчальні плани ВНЗ, які готують спеціалістів за напрямком «Бібліотекознавство. Бібліографознавство», навчального курсу «Бібліотечний дизайн».

Органам влади всіх рівнів:

- Сприяти модернізації матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек відповідно до європейських стандартів, передбаченій Стратегією розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України».

- Сприяти формуванню гарантованих і дієвих механізмів бюджетного фінансування, спрямованих на модернізацію матеріального і технічного оснащення бібліотек на основі міжнародних стандартів якості надання бібліотечних послуг.

Рівненському обласному відділенню Української бібліотечної асоціації та районним осередкам:

- Звернутися з ініціативою до органів місцевого самоврядування щодо розробки програм і проектів, які спрямовані на покращення бібліотечного обслуговування громад через створення нового бібліотечного середовища для навчання, дозвілля, творчості та соціальної комунікації.

- Ініціювати розробку моделі сучасної публічної бібліотеки соціокультурного простору великих та малих населених пунктів.

УДК 024-053.9
ББК 78.38

Організація бібліотечного середовища : за матеріалами обл. круглого столу, м. Кузнецовськ, 31 трав. 2016 р. / Рівнен. обл. від-ня Укр. бібл. асоц., Рівнен. обл. універс. наук. б-ка ; упоряд.: Ступницька С. П., Волян Н. П. ; ред. Л. Г. Сахнюк ; відп. за вип. Промська О. Л. – Рівне, 2016. – 46 с.

Збірник містить матеріали виступів за круглим столом, що відбувся у міській публічній бібліотеці м. Кузнецовськ 31 травня 2016 року. Своїм досвідом ділилися бібліотечні працівники Кузнецовської міської публічної бібліотеки, Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки, Рівненської обласної бібліотеки для молоді, Зарічненської, Острозької, Рокитнівської, Сарненської ЦРБ, та бібліотеки села Немовичі Сарненського району.

Виступи були присвячені інноваціям в організації бібліотечного простору для більш якісного обслуговування різних категорій і вікових груп користувачів та покращення іміджу бібліотек.

Цей досвід буде корисним для бібліотечних фахівців книгозбірень різних систем і відомств, викладачів та студентів бібліотечних спеціальностей, урядовців, зокрема працівників відділів та управління культури, представників недержавних організацій, громадськості, яка зацікавлена у розвитку бібліотечної справи на Рівненщині.

